

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Predsednik Reagan bo govoril o terorizmu in gospodarstvu na nocojšnji televizirani tiskovni konferenci

WASHINGTON, D.C. — Nocoj bo v Vzhodni sobi Bele hiše televizirana tiskovna konferenca, na kateri bo predsednik Reagan napovedal nove gospodarske sankcije zoper Libijo. Dobro poučeni viri v Beli hiši vedo povedati tudi, da bo Reagan apeliral na zahodnoevropske države, naj sodelujejo v teh ukrepih zoper Libijo. Predstavniki angleške, zahodnonemške in italijanske vlade so pa že dejali, da niso pripravljeni podpirati vojaških ali gospodarskih pritiskov na Libijo.

Novinarji se bodo zanimali tudi za Reaganovo gospodarsko politiko in predvsem za njegovo stališče do raznih predlogov v zveznem kongresu glede zmanjšanja proračunskega primanjkljaja. Pred tedni odobren Gramm-Rudman zakon namreč predvideva precejšnje omejevanje izdatkov za obrambno tajništvo, kar predsednik močno nasprotuje. Zakon pa ne dopušča nobenih izjem.

Pomirjevalne besede tako v Washingtonu kot Izraelu — Kadafi grozi, da bo poslal skupine teroristov v ZDA

WASHINGTON, D.C. — Predstavniki Reaganove administracije priznavajo, da ZDA ne bodo napadle Libijo zaradi libijske podpore za palestinske in druge teroriste. Libija trdi, da teroristi nimajo oporišč v deželi, Reaganov tiskovni predstavnik Larry Speakes pa je dejal, da imajo ZDA zanesljive dokaze o obstoju takih oporišč. Isto trdijo v Izraelu, vendar tudi Izraelci ne govorijo več o vojaški akciji zoper Libijo.

V zadnjih dneh je libijski samodržec Moamar Kadafi ponovno trdil, da pričakuje ameriški in izraelski napada in tudi, da je Libija pripravljena sprejeti boj. Kadafi je rekel, da bo poslal skupine teroristov v ZDA, kjer bodo izvedli razne atentate. Ameriški FBI vzame Kadafijeve besede resno in skuša nadzorovati aktivnosti znanih libijskih agentov.

V Pentagonu priznavajo, da bi bil napad na Libijo nevaren korak. Libijci so namreč dobro oboroženi s sodobnim sovjetskimi orožjem. Med drugim ima Libija veliko protiletalskih raket in tudi šest podmornic.

Visoka ameriška delegacija končala pogovore v Vietnamu — Obe strani zadovoljni z izidom

HANOI, Vi. — V Vietnamu se mudi uradna ameriška delegacija, ki se zanima za usodo več kot 1800 vojakov ZDA, izginulih v Vietnamu tekom vietnamske vojne in še pogrešanih. Vietnamci so obljubili, da bodo pomagali pri iskanju trupel oziroma ostankov teh vojakov. Dejali so, da bodo podvojili svoja prizadevanja in da bi radi končali zadevo v dveh ali treh letih. Ameriška stran je izrazila zadovoljstvo z vietnamskim stališčem.

Vietnam še vedno trdi, da ni na njenem ozemlju več nobenih živih ameriških ujetnikov. Nekateri kongresniki in predstavniki privatnih organizacij v ZDA pa menijo, da je več zanesljivih dokazov, da Vietnam še zadržuje več ameriških vojakov. Med dokazi so osebna pričevanja oseb, ki so te Amerikance videli z lastnimi očmi v času, ko so živeli v Vietnamu. Uradno stališče ameriške vlade je, da ni nobenih neovrgljivih dokazov o živih ameriških ujetnikov v Vietnamu.

ZDA še vedno pogrešajo okoli 2.500 vojakov, izginulih v vietnamski vojni. Nekateri so namreč izginili brez sledu v Laosu in Kambodži.

Južna Afriki govori o vdoru v sosednjo Botswana — Črnski gverilci uspešnejši v napadih zoper belce v obmejnih krajih

JOHANNESBURG, J. Af. — Južnoafriška vlada je izjavila, da bodo njene vojaške enote vdrle v sosednjo Botswana in napadle južnoafriške črnske gverilce, ki imajo svoja oporišča v Botswani. Ti gverilci so v zadnjih tednih izvedli več napadov v Južni Afriki, pri tem pa ubili nekaj belcev. Botswana trdi, da ne dovoljuje omenjenim gverilcem oporišč. V zadnjih dneh so južnoafriške enote zopet vdrle v Angolo, kjer so se spopadle s skupino gverilcev, ki se borijo za neodvisnost Namibije, dežele, ki jo kontrolira Južna Afrika. V spopadu so padli 4 gverilci.

V Južni Afriki je rudarsko podjetje, ki lastuje več rudokopov platine, odpustila iz službe 20.000 stavkajočih črnskih rudarjev. Rudarji so zahtevali povišanje plač. Podjetje trdi, da je pripravljena odpustiti nadaljnjih 10.000 rudarjev, ako bodo nadaljevali s štrajkom.

Izrael in Egipt dosegla kompromisno rešitev več doslej odprtih vprašanj

JERUZALEM, Iz. — Izraelski predsednik vlade Šimon Peres je dejal, da so pogajalci Izraela in Egipta končno izoblikovali kompromis, ki bo zadovoljivo rešil več spornih vprašanj. Med temi je bila določitev meje med Egiptom in Izraelom na enem delu Sinajskega polotoka. Egiptovski predsednik Hosni Mubarak je baje povabil Peresa v Kairo.

Izrael posveča veliko pozornosti dobrim odnosom z Egiptom. Mirovna pogodba med Izraelom in Egiptom smatrajo v Izraelu in tudi v Washingtonu kot velika pridobitev, prinesla pa je Mubaraku veliko političnih težav. Vendar je Egipt močno odvisna od ameriške gospodarske podpore, Mubarak pa zavrača politiko skrajno radikalnih držav, predvsem Libije.

— Kratke vesti —

Washington, D.C. — Guvernerji ameriške pošte so odstavili načelnika pošte Paul N. Carlina. Bili so nezadovoljni s Carlinovim upravljanjem poštne službe.

Denver, Colo. — Sen. Gary Hart je dejal, da ne namerava kandidirati letos za ponovno izvolitev v zvezni senat. Hart pa je rekel, da ni izključil možnosti predsedniške kandidature v demokratski stranki leta 1988. Politični opazovalci v Coloradu menijo, da bi Hart imel težko kampanjo za ponovno izvolitev letos, poraz na letošnjih volitvah pa bi zaprl vsakršno možnost predsedniške kandidature l. 1988.

Bogota, Co. — Vulkanologi še vedno govorijo o možnosti novega izbruha vulkana Nevade del Ruiz. Novembra lani je izbruh vulkana terjal več kot 20.000 človeških žrtev.

Manila, Fi. — Opozicijski predsedniški kandidat Corazon Aquino je dejala, da bi zahtevala reprogramiranje odplačevanja filipinskega zunanega dolga. Za katastrofalne gospodarske razmere v deželi je odgovoren predsednik Ferdinand Marcos, je rekla. V zveznem kongresu predlagajo, naj bi ZDA poslale opazovalce, ki bi nadzorovale potek filipinskih volitev 7. februarja letos.

Iz Clevelanda in okolice

Krofi—

Oltarno društvo pri Sv. Vidu bo imelo prodajo krofov to soboto, od 8. ure zjutraj dalje, v društveni sobi farnega avditorija. Pridite!

Pristavska noč 1986—

Vstopnice za Pristavsko noč 1986, ki bo v soboto, 18. januarja, v SND na St. Clairju, so v predprodaji. Kličite odbornika Jožeta Koširja (481-5621), ali pišite na naslov 2085 Newcome St., Richmond Hts., OH 44143.

Novi grobovi

Edward Fifolt

V nedeljo, 5. januarja, je v Richmond Hts. bolnišnici umrl 75 let stari Edward Fifolt, živeč na Wilmore Ave. v Euclidu, rojen v Clevelandu, mož Jennie, roj. Mezgec (u. 1985), oče Dorothy Wozniak, Bernice Dursa in Janis Fifolt, 5-krat stari oče, 1-krat prastari oče, brat Rose Wolfe, Vide Rudman in Anthonyja (pok.), zaposlen pri Ajax Manuf. do svoje upokojitve l. 1980. Pogreb bo iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152. St. jutri, v sredo, dop. ob 9.30 na pokopališče Vernih duš. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

John A. Lokar

V četrtek, 2. januarja, je v Slovenskem domu za ostarele, kjer je živel zadnji 2 leti, umrl 90 let stari John A. Lokar, vdovec po Mary, roj. Levstek, oče Mary Schwertner, Jeanette Ruminski, Johna W. in Danielle Schultz, 11-krat stari oče, 14-krat prastari oče. Pokojni zapušča sestro v Jug., dve sestri pa sta še pokojni. Bil je član KSKJ št. 25, SNPJ št. 126, Društva Loška Dolina ter zaposlen več kot 40 let pri Cyclone Fence Co., do svoje upokojitve. Pogreb je bil iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd. v ponedeljek, 6. januarja, s sv. mašo v cerkvi Naše Gospe Pomočnice. Pokopan je bil na pokopališču Vernih duš.

Pearl N. D'Amico

Dne 2. januarja je na svojem domu v Euclidu nenadno umrla 63 let stara Pearl D'Amico, rojena Loehn, žena Jamesa, mati Jamesa ml., Gerald, Dennisa, Jo Ann, Michaela, Carleen S. Sarga, Linda, Janet L. Pajk in Gregoryja, 11-krat stara mati, sestra Mabel Hollenbach, Gertrude Hanna, Elizabeth Link ter že pok. Eleanor Prok, Lue Miller, Claytona, Harolda, Dorothy Doherty, Gladys Link in Helen. Pogreb je bil iz Sankovic-Johnston pogrebnega zavoda, 15314 Macauley Ave. v ponedeljek, 6. jan.

Sestanek in božičnica MZA—

Misijonska Znamkarska Akcija vabi na sestanek, ki bo združen z božičnico, prihodnjo nedeljo, 12. januarja. Sestanek bo pod staro cerkvijo pri Mariji Vnebovzeti ob 2. uri popoldne. Prijatelji misijonov prav iskreno vabljeni!

Zadušnica—

V nedeljo, 12. januarja, ob 10.30 dop. bo v cerkvi sv. Vida sv. maša za Silvo Savernik ob tretji obletnici njene smrti.

Skupno sv. obhajilo—

DNIJ pri Sv. Vidu bo imelo skupno sv. obhajilo to nedeljo pri osmi sv. maši, takoj po maši pa zajtrk in sestanek v dvorani. Člani vabljeni!

Za koroške študente—

Za revne študente v Mohorjevih domovih so darovali sledeči: Paula Adamič \$10, v spomin na pok. Franceta Krulc; po \$10 v spomin na umrlega Jožeta Kokal so darovali: Frank T. Urankar, Marija Ribič, John M. Petrič in Frank T. Mlinar. V imenu Mohorjeve se lepo zahvaljuje pov. J. Prosen.

Zaprisegli—

Včeraj dopoldne je zaprisedel župan George V. Voinovich. Navzočih na slovesnosti v mestni hiši je bilo več kot 800 gostov. V nagovoru je župan rekel, da je mesto še vedno v finančnih škripcih in da ne izključuje možnosti novih oziroma povišanih davkov. Njegova nova mandatna doba traja do januarja 1990. leta.

Sinoči pa so zaprisedli novi mestni odborniki, izvoljeni na novembrskih volitvah. Med njimi sta zastopnik collinwoodske varde Mike Polensek in pa Gus Frangos, ki sedaj zastopa senklersko naselbino. Novi odborniki so ponovno izbrali Georgea Forbesa za predsednika mestnega sveta.

»Homestead Exemption«—

Okrajni avditor Tim McCormack obvešča, da njegov urad že sprejema prijave za tako imenovane »Homestead Exemption« ugodnosti, katerih so deležni mnogi starejši občani. O tem bomo še poročali, lahko pa pokličete McCormackov urad na 443-7050. Mnogi, ki so upravičeni do te ugodnosti, ki je lahko vredna več sto dolarjev letno, je ne dobijo, ker se ne prijavijo. Ne bodite med njimi!

VREME

Spremenljivo oblačno danes z najvišjo temperaturo okoli 15° F. Isto vreme tudi jutri, z najvišjo temperaturo okoli 22° F. V četrtek pretežno sončno z najvišjo temperaturo okoli 29° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. - 431-0628 - Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 024100)

James V. Debevec - Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel - Slovenian EditorAmeriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche

NAROČNINA:

Združene države:

\$33 na leto; \$18 za 6 mesecev; \$15 za 3 mesece

Kanada:

\$42 na leto; \$27 za 6 mesecev; \$17 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$45 na leto; za petkovo izdajo \$25

Petkova AD (letna): ZDA: \$18; Kanada: \$22;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$25

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$33.00 - year; \$18.00 - 6 mos.; \$15.00 - 3 mos.

Canada:

\$42.00 - year; \$27.00 - 6 mos.; \$17.00 - 3 mos.

Foreign:

\$45.00 per year; \$25 per year Fridays only

Fridays: U.S.: - \$18.00 - year; Canada: \$22.00 - year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published every Tuesday and Friday except the first 2 weeks in July and the week after Christmas.

No. 2 Tuesday, January 7, 1986

Cerkev kot del družbe

(Dne 21. decembra je sobotna priloga *Dela* objavila intervju z nadškofom dr. Alojzijem Šuštarjem ob 5-letnici njegovega vodenja slovenske Cerkve. Tudi tokrat je nadškof govoril za širšo slovensko javnost. Intervju je zanimiv in ga danes in prihodnji torek posredujemo našim bralcem v celoti. Ur.)

Delo: Po dobrih petih letih, odkar ste prevzeli vodstvo v rimskokatoliški Cerkvi na Slovenskem, ste si nemara nabrali dovolj izkušenj za podrobnejšo oceno položaja katoliške Cerkve v Sloveniji. V dosedanjih občasnih izjavah ste ugotavljali, da je ta položaj »sorazmerno ugoden«, zato nas posebej zanimajo razlogi za to »sorazmerno ugodnost«.

Šuštar: Dvomi, da sem si nabral dovolj izkušenj. Pet let je vendarle kratek čas v razmerju z ogromnimi spremembami, ki so se dogodile v Sloveniji, odkar sem jo leta 1941 zapustil. Tako sem, ko sem se vrnil, tako rekoč na novo odkrival Slovenijo in tudi položaj Cerkve v njej.

Ne vem, kaj v vprašanju bolj poudarjate: sorazmernost, ugodnost ali obe besedi skupaj? Pri ocenitvi se opiram na svoje poznavanje razmer v drugih deželah, predvsem v Zahodni Evropi, deloma pa tudi v Vzhodni in v primerjavi z njimi je položaj Cerkve pri nas sorazmerno ugoden. Pri tem pa bi poudaril besedo ugoden, kajti zavedam se, kakšen napredek je bil storjen v zadnjih treh desetletjih in kako ugoden je tudi položaj v primerjavi z marsikatero drugo deželo. Vrsta primerov v Sloveniji potrjuje mojo oceno. Odkar sem prevzel vodstvo slovenske metropolije, ni prišlo s predstavniki družbe do kakega večjega nesporazuma, napetosti, pa tudi ne do ostrih polemik. To je dobro znamenje, saj dokazuje, da se v tej družbi kljub različnim nazorom lahko odkrito pogovorimo.

Omenil bi še nekaj drugih primerov. Najprej odprto reševanje vprašanja verske oskrbe v domovih za starejše občane in v bolnišnicah, zatem samostan v Stični, ki je znova v cerkvenih rokah in postaja pomembno kulturno, duhovno in umetniško središče. Zatem je vredno omeniti, da so v cerkvi na Blejskem otoku trikrat na leto spet maše. Dobro je tudi to, da smo lahko zgradili sorazmerno veliko cerkva. Pri vsem tem je imela zelo veliko zaslug komisija SRS za odnose z verskimi skupnostmi.

Naj dodam še nekaj, kar nas močno povezuje, namreč skrb za našo kulturo. Pri tem ne morem obiti zadnjega knjižnega sejma v Cankarjevem domu, na katerem smo lahko predstavili tudi verski tisk. Ravno tedaj je bil v Sloveniji na obisku novi pronuncij Colasuonno in povabil sem ga v Cankarjev dom. Ko je videl razstavo verskih knjig, je bil zelo presenečen.

Vse to govori o ugodnih odnosih, zaradi nekaterih problemov pa vztrajam pri besedi sorazmerno. Med temi je graditev cerkve v Kopru, kjer se zapleta že leta in leta. Še vedno je nekaj vprašanj, o katerih redko teče beseda. Tako na primer o tem, da bi smeli verni fantje, ko so pri vojaki, prejemati verski tisk ali da bi smeli k maši. Odprto je tudi vprašanje verske oskrbe zapornikov in gojencev v posebnih zavodih.

D. — Nesporazumov med Cerkvijo in družbo je vse manj, pa vendar je tu in tam še slišati o zlorabi vere v politične namene. Kaj

IN ENO LETO NAM JE SPET MINILO...

NEW-YORK, N.Y. - Kot tisti stražar preteklega našega naroda bi lahko, ko pišem zadnjo kroniko slovenske njujorške srenje in njenega farnega patrona sv. Cirila na Osmi, že začel šteti zadnje ure leta 1985. Ni jih več veliko do tistega trenutka, ko za hip postanemo pagani, in kar ne hote in nevede se klanjamo ponižno in razpoloženo divje bogu Soncu — Svarunu. Da, za trenutek odvržemo naše krščansko verovanje brez vsake krvave bitke. V tem trenutku ni nikjer ne Črtomira in ne Valjhuna. Sami smo z našo preteklostjo za nami — in s svojo prihodnostjo pred nami.

Preteklost nam je znana. Njo že lahko razčlenjujemo, jo v hvali in samozadovoljstvu blagrujemo svojega krščanskega Boga, ker mu zaupamo svoja prihodna pota, pa če tudi nas lahko v prihodnjem letu pripelje do našega zemeljskega konca...

In kar za našo skupnost njujorških Slovencev je v preteklem letu skončalo to svojo pot. V večini naši preostali srenjčani se nič kaj ne zdrznejo, toda mene kot srenjskega kroničarja, števca našega življenjskega utripa pa močno pretrese ob spoznanju, da ima nad nami močnejšo moč človekova Smrt kot pa Rojenica. In tako je bilo tudi v preteklem letu, tako v farnem in širšem srenjskem merilu. Da imam vozilo, kot ga imajo drugi, zares napravil bi naše popisovanje, nekaj drugačnega od tistega cesarja Avgusta pred tisto nočjo, ki nam je dala Luč življenja.

Pa kakor je bil zadnji mesec letošnjega leta pri slovenskem sv. Cirilu nekako živahen: Miklavžev obisk, decembrska prosvetna ura in ne nazadnje še božično praznovanje. Na večer staro in novoletne norčije se bo menda nekaj faranov zbralo v naši lepi novi cerkveni dvorani. To bo tretjič, da bodo tod kot Slovenci v domači družbi pričakali trenutek, ko se bo za nas spet odgrnila nova zavesa v templju Časa.

S tem trenutkom bomo že vstopili v leto, ko lahko kot kroničar zapišem: prešli smo v časovno območje sedemdeset-

tega leta farnega življenja, s tem pa tudi slovensko narodnega, pri Sv. Cirilu na Osmi v amerškem mestu New Yorku. Za nas vse veliko vznemirjenje in hkrati tudi velika preizkušnja naše lastne moči še nadaljnega življenja in ustvarjanja!

Kakšen je bil naš letošnji sveti večer pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi? Cerkev lepo pripravljena, da pozdravi njujorške Slovence. Jaslice je skrbno in z lepotnim prijemom napravil Janez Arnež ml. Vso cerkev in predvsem oltarje je v božičnost odela Helena Klezinova, ki je tudi v dvorani pripravila hladno in toplo okrepčilo za vsakogar, ki se je še hotel nekaj trenutkov pomuditi po polnočnici v domači slovenski družbi, predno se razprše po amerškem njujorškem okolju.

In ta večer je menda v tej skupnosti vsakdo po svoje doživljal. V cerkvi zmerom stojim v njenem ozadju, ker skoraj zmeraj našim ljudem, kaj slovenskega branja ponujam. To delam tudi v dvorani. Zato me je Tone Babnik poimenoval za slovenskega Juda. Jaz pa le želim, da bi naši ljudje kaj slovenskega brali, tudi Miklavžu to naročam, ker le z našo besedo se bomo ohranili pri življenju in — ker smo pač maloštevilni in nismo: ne Judje, ne Irci, Poljaki in ne Ukrajinci, pa tudi ne Grki (Bizantinci) kakor tudi ne Italijani ali Portoričani v Ameriki! Skozi vso našo zgodovino in vseposod, tudi na Slovenskem, nas je naša beseda ohranjela. **Zato nam mora biti sveta!**

Stoječ v ozadju torej sem tudi letos delil oziroma ponujal božično *Družino* iz Ljubljane, pa seveda štel prihajajoče. Sprva je kazalo, da nas bo samo nekaj več kot nič. Pa se je naš sveti večer glede prihajanja faranov in srenjčanov spremenil v Gregorčičevo pepelnično noč.

Prihajali so še in še, tako, da so zunanja vežna vrata še dolgo udarjala — seveda v meni radostno — ko je župnik oče Robert z ministranti pristopil k jaslicam in oltarju...

Tako se je ustvaril lep skup, med katerimi pa je bilo tudi

nekaj Američanov, prijateljev in prijateljic naših slovenskih ljudi.

Ko sem vso to zbrano družino motril, sem v duhu šel nazaj v tisti svoj prvi sveti večer pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi pred 39 leti. Še ne tri tedne poprej sem spet stopil na ameriška rodna tla. In na ta večer je bila naša cerkva polna, nabita, celo ves kor in veža ter stopnišče, ki vodi do kora. In v vsej tej množici sem bil edini, da, čisto edini od »ta novih« — prišlekov namreč po drugi svetovni vojni. To je bil sveti večer pri Sv. Cirilu leta 1946.

In letos! Kako čisto drugačna slika! Na koru, ki jih je ta večer vodil in orglal Nejče Zupan, nobenega od pevcev izpred 39 let. V cerkvi: nismo je do kraja niti posedli. Med nami nekaj Američanov - tujcev ter od staronaseljencev samo Janez Gril s svojo hčerko Betty in pa Frank Cerar s svojo ženko Jean. Ali ni to jasna svetovečerna podoba našega življenja pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi?

Podoba je, da »ta novi«, od starega rodu na tretjo nedeljo ne prihajajo več, ker jim je Smrt to pot prekrizala, posedemo cerkev (ne čisto), dvoranco pa lepo zasedemo. In takšna je bila tudi letošnja tretja decembrska, prosvetna nedelja z dobrim programom. Ta je sledila poprejšnji, Miklavževi!

Razumljivo, pri deseti maši nas je bilo le nekaj nad deset, ker Miklavž je naše ljudi vabil k popoldanski, češ, predpoldne da ne utegne priti med nas. Za čuda, kakor naša skupnost nima številnega živžava, so skorajda vsi čivčivčki prišli Miklavža pozdravit, ker so vedeli, da njih bo Miklavž lepo pozdravil, pa še kaj jim bo dal povrh tega. Dal jim je, kar so si želeli, pa še slovensko knjigo v napotilo za njih slovensko pot na tujem, ki je zanje domačija, kot je za mene.

Tudi nam starejšim je glave zmešal, da smo prišli in mu pot na slovensko Osmo ugladili, mu pripravili nebeškemu podobno okolje. Seveda, pomislite, kako je bilo to mogoče, peklensko pa je on ustvaril pred nami. Čudež! Svetnik nebesa in pekel hkrati. Pa s peklom nam ni tokrat — smo pač v pokoncilski dobi — preveč strašil, kar potrjujejo same njegove besede... (str. 3)

Ob koncu nam je za sveto obljubil, da nas bo spet obiskal. Gotovo je trden v tem, da bomo mi trdno naprej delali v naši slovenski skupnosti za našo narodno skupnost. Pa saj smo stopili spet v jubilejno leto, tokrat 70-letnico, in glejmo že zdaj, da bomo še lahko sami, brez tuje pomoči, dokazali svojo življenjsko odporost in ustvarjalnost!

Blagoslov in sreča bodita z nami v teh naporih, kar pa iskreno želim tudi vsem slovenskim srenjam po širnem Amerškem!

— Tone Osovnik

menite o takih pojavih?

Š. — Govoril bi samo o Sloveniji, in to ne o nesporazumih med Cerkvijo in družbo, ker je Cerkev del družbe, temveč med predstavniki enega in drugega dela družbe. Sem proti vsaki politični zlorabi vere. Želel pa bi, da bi vedno preverili, zakaj nekdo to ali ono dejanje, odločanje ali nastopanje razume kot politično zlorabo vere. Ocenjevanje je namreč različno.

D. — Načelne opredelitve pri tem ne pomenijo dosti, ne gre pa jih tudi zanemarjati. Torej se je predvsem treba lotevati konkretnih primerov, ki pa — kot da jih ni...

Š. — Ne, zelo konkretno smo jih obravnavali in reševali. Morda se ravno ob takih konkretnih primerih pokaže, ali je načelno stališče, kaj je sploh zloraba vere, dovolj jasno.

D. — Kaj mislite s tem, ko večkrat poudarjate »enakopravno sožitje vernih in nevernih«?

Š. — Imam vtis, da je to sožitje vse boljše, da imajo verni za našo realnost vedno več razumevanja, da je v tem pogledu med vernimi in nevernimi vse več duhovne, človeške in srčne kulture.

S tem ko poudarjam enakopravno sožitje vernih in nevernih, hočem povedati, da vernost in nevernost ne bi smeli biti nikakršna posebna kvalifikacija, ko gre za položaj v družbi, za opravljanje del in nalog. Odločajo naj poštenost, sposobnost, usposobljenost,

(dalje na str. 4)

Miklavž na Osmi v New Yorku — 1985

Kakor drobni ptički v lozi,
vsak po svoje pesem poje,
prav tako sem se odločil,
da vam bom govoril v prozi.
To pa ne velja za vse in vselej:
kdor je zvest, pošten faran,
blaga duše in srca,
temu pesmica velja!
Kot povsodi, so izjeme.
Tudi pri najboljši volji,
dobra volja se sporeče
z darom pesništva - in verz ne steče!
Zato naj mi farani oprostijo,
če tega vlil sem v pesniški kalup,
pa bi zaslužil prozo,
in onega, ki vreden je pesnitve,
opisal sem z jezikom za vsakdanjo
rabo
— brez zamere — naj ga ne stre
obup!

Prvo hvalo pel vsem tistim bom,
katerim je ta cerkev drugi dom.
Kot pa je stvar med svetci nad oblaki,
tako na zemlji niso vsi enaki.
Kdo je nebesom blizu, kdo pa ne
za to seveda le vaš župnik vé.
Med angelci — pa vse kar teče čas —
ga ni svetnika,
ki bi vedel več kot jaz.
Za tiste, ki častijo črnega rogača,
ne bo ne pridige, ne korobača.
Postavimo jih kar za plot,
tam je njih prostor, in ne kje drugod.
Ne morem pa prezreti blagih duš,
devic, žená, mož, fantov in mladine.
Besedo lepo rad bi dal,
prej ko moj dan premine.

Na videz oče Robert je brez greha.
Dvorana nova, beljeno župnišče,
ne pušča streha več, je novo gretje,
na koru — in brez organista —
še kar dobro petje.
Poln jerbas misli novih:
nedeljske maše po domovih,
slovenska šola v župnišču,
precej kovancev v skladišču,
za vse beseda topla, topla hrana,
saj oče kuhar je, da mu ni para.
Barage okno — prvo bo na svetu.
Če pa na poti v svetništvo bo ovir,
pa lahko menjate, in daste Slomška
v okvir.
Pridige ne predolge, ne prekratke,
in klenega jezika.
Vsak misli: hvale poln lonec, zdaj
pa pikal!
Pa ni tako,
in tu je konjiček:
ker večkrat pozno se začenja sveto
opravilo,
prinesli smo z nebes to uro mu
v darilo.

Nedeljske maše po domovih:
Prva v vrsti: na skali ob jezeru
pod krošnjami dreves.
Ta skala Noetova barka je zares.
Na njej je — bogme — vse, vredno
je rešitve:
nad sto slovenskih duš, oltar in oče,
slovenske pesmi, pridiga, molitve.
To je Babnikovih maša.
In druga: na Rolijevih trati.
Po maši pa kraljevskih okrepčil;
še jaz bi rad prisedel — kaj bi tajil!
Dobrot domačih obložene mize,
da so se majale noge,
kot so se majale noge velmož
slovenskih
ko kupicah kar najboljšega vina.
Mladina pa za žogo in krog Ivana
Kamina.
Stari so rekli:
žeblico zadene v glavico,
kdor veže koristno z lepotnim.
Ko mize ste pospravili in prazen
je bil sod,
ste slišali predavanje:

Simon Kregar: Rev. Robert Mazovec
župnik pri Svetem Cirilu v New Yorku
Perorisba

Sv. Ciril in Sv. Metod.
In tretja maša: vrtiček Ludvika
in Marije,
dveh stebrov vaše fare.
Pri hiši stara je navada,
ko dan se nagne, baklje zagorijo,
in zagorijo v srcih vaša izročila,
se pesem oglasi.
V nebesih vse obstane, pomolči,
dokler tam doli zadnja baklja ne
ugasne.

Je kaj podobnega v slovenskem
svetu?
Je kdo med vami, ki to ve? Naj brž
pove!

Osovnik Tone, kroničar in števec,
globok poklon iz blaženih višav!
Zares lepo si pisal v *Domovino*,
ugladil moj prihod v ta sveti hram:
kaj vse pomeni ta večer v letu
za domovino in Slovence v svetu.
Držiš kot sidra starih se navad:
postavljaš koš na okenske police
za pomaranče, fige in rožiče,
za turški med, Miklavže in hudiče.
Kako veličastna skromnost starih
je darov!
In kraj košare skledo s toplo juho
za svetega Miklavža.
Ko se odpravljamo na pot z nebes,
takole pravim: »Prvo gremo k Tončku,
tam čaka topla juha me v lončku.
Kako se v mrzli noči mi prileže!
Naj dobri možek Sveti Anton,
pomoč ženam, njegov patron,
vse male grehe mu odveže!

Pravi staro izročilo:
Teža križa in plačilo.
Prosvetna ura, Bog s teboj!
Če kdo, Miklavž prav dobro vé,
kaj truda z eno uro je.
Pa rezultat?
Vsa cerkev sodeluje:
beseda, lepa kot cekin, mladí rodove
stare,
uvaja mladi rod v lepote nove,
je seme, ki bo sad rodilo
in slovenstvo ohranilo
v tej metropoli sveta
še desetletja — naj Bog da!
Prijetelji, sto ur, to stvar ni mala,
zato Kalan zaslužil bi kaplana!

Dragi otroci, posebej še tisti, ki
hodite v slovensko šolo na Osmi!

Bog ve, kolikokrat ste že slišali
besedo »izročilo«, »slovensko
izročilo«. Kaj pa to pomeni? — Ne bo
težko razumeti. — Pomislite: kaj vam
ostane najbolj v spominu? Ne bo
težko uganiti. — Najlepši dogodki, ki
ste jih doživeli v družini, v družbi pri-
jateljev, v pogovorih, pri igri, v
žalostih in veselju. To je vaše
izročilo.

Prav tako je z narodom. Kaj ostane
narodu najbolj v spominu? Najlepše
stvari, ki jih je ustvaril v materinščini,
za vas to velja: v slovenskem jeziku:
bajke in pravljice, pesmi, vse vrste
pisanja — vse to se učite v šoli;
potem vse tisto, kar je narod ustvaril
z rokami: vezene, pletenine, noše,
podobe, kipe, cerkve, palače, hiše in
koče; vse tisto, kar je narod ustvaril z
dušo: zamisli, ideje; nekatere so
postale resničnost, druge so ostale
sanje. Vse to imenujemo izročilo
naroda.

Amerika je posebne vrste dežela, v
kateri vsak lahko ohranja svoje izro-
čilo, poleg ameriškega seveda, saj ži-
vite v tej deželi. Vi ste slovenskega
rodu. Ker je slovenščina največkrat
vaš materin jezik, zato je razumljivo,
da ohranjate slovensko izročilo.

V Ameriki slišite izraz »Founding
Fathers«. To so bili velikani, ki so
ustvarili Ameriko. Prav tako imate
Slovenci svoje »Founding Fathers«,
svoje buditelje, stvaritelje, velikane.
Vi imate — če hočete tako — veliko
bogastvo v svojem srcu: dvojne
izročil. Če boste oboje ohranili, vam
ne bo žal. Zato je prav, da obiskujete
slovensko šolo, ki jo tako lepo in
požrtvovalno vodi gospa Milena
Pucova. — Zadnjič vam je govorila o
Martinu Krpanu. Glejte, to pa je bil
zares pravi Slovenec: pokoncu mož,
ni se bal odgovoriti samemu cesarju,
imel je, tako rečemo, hrbenico,
ponos. Le učite se ob tej zgodbi!

Gotovo bo vaše farane zanimalo,
kdo so učenci, ki obiskujejo sloven-
sko šolo, in kdo so zlata vredni
starši, ki jih vozijo po uro in še več ter
čakajo nanje. Našel jih bom: Anita
Bohar, Marko in Sandi Bugar,
Alenka in Katja Delak, John Minich,
Ive in Richard Lango, Breda Vodlan,
Andrej in Inge Zupančič. Mislim, da
zaslužijo priznanje vse dvorane.

Da podrobneje bi vedel,
kaj po svetu se godi,
večkrat jo na zemljo mahnem,
vsem neviden — v meglici.

Nihče ne vé; zdaj tu sem, tam.
Morda na večer pridem k vam.
Za mizo sedem, pa ne veste,
kramljate, pijete in jeste.
Naj bo že kakorkoli,
zanima me le to,
če se pokrižate, kot se spodobi.

»Lepo nam pridigal je father Jenko!
dé ta in oni po končani maši.
Ne ve pa revež, da v rojstni vasi
prav to nedeljo zlato mašo poje,
da je Miklavž bi skrit v njegov podobi.
Mislite: To pa je doktor Remec,
ki teče mu beseda klena
društvu Najsvetejšega imena —
pa sem le jaz v njegovi suknji.
Drugi pot Klesina si sposodim.
Igram in jodlam na ves glas.
Pravite: »To Korlek je:« — pa sem
le jaz.

Zadnjič pater lepo pozdravi:
»Dobro jutro, doktor Klavž!
Pa ni bil on, bil je Miklavž!

Včasih slabo se izteče,
če svetnik se v smrtnika obleče.
Tako bi kmalu se opekel,
ko sem se v Simona opekel.
Če bi doktor Silvester ne prišel
naproti,

bi šel v nebesa po naravni poti.
Lepo zakrpal me je in zdravila dal,
in kot navada je, račun poslal.
Denarja pa bilo ni in ne bo!
Pa kaj bi pravil.
Ne da bi vedel, kaj, kako,
Silvester je Miklavža zdravil.

Preden začnemo z obdarovanjem,
se bom zahvalil vsem, ki pomagajo,
da vaša cerkvena živi. Po abecednem
redu: Babnikom za delo v kuhinji in
za veličastno cerkveno okno; Blejče-
vim za opravila v cerkvi, ki jim ni kon-
ca. Kalanovi gospej za orgljanje; Kle-
sinovim za postrežbo po mašah in za
okrasitev cerkve; Prelogovi Juditi za
vso težo in skrb pri organizaciji cerk-
venih prireditev; Nečetu Zupanu za
pomoč na koru.

(Sledilo je obdarovanje)

Drugi otroci čakajo name,
zato pa moram hitro na pot.
Večer se bliža in jutro bo,
do jutra pa moram nazaj v nebo.
Ko leto mine — hitro mine čas!
spet pridem na zemljo, spet pridem
med vas.

Do takrat pa zdravi ostanite,
bodite pridni in molite!

K cerkvi Svetega Cirila
in patru Robertu
se vselej priti spleča.
Če mu verniki ne bodo,
pa naj mu ljubi Bog poplača!

(Pripavil: Simon Kregar)

Vatikan odpira arhiv

Na XVI. mednarodnem kongresu
zgodovinskih ved, ki je bil od 25. av-
gusta do 1. septembra v Stockholmu, se
je na njem srečalo okoli 2200 strokov-
njakov iz 59 držav, je vatikanski pred-
stavniki mons. Maccario ne sporeči v-
nosti, da je papež Janez Pavel II. dal
odpreti del doslej nedostopnih arhivov
papežev Pija X. in Benedikta XV. To
je obdobje od leta 1903 do 1922. Naj-
novejši vpogled bo omogočil proučitev
zanimivih dob: krize modernizma na
četku tega stoletja, čas prve svetovne
vojne, oktobrske revolucije in nastopa
fašizma v Italiji. Vsekakor bodo nove
preučitve postavile v novo luč marsi-
kaj, kar je bilo doslej neznano.

Cerkev kot del družbe

(Nadaljevanje s str. 2)

strokovnost...

D. — ... in privrženost samoupravni ureditvi?

Š. — Zdi se mi samo po sebi razumljivo, da ti, ki smo tukaj, verni ali neverni, sodelujemo v družbi, v kateri živimo. Enakopravnost, ki jo zagotavlja naša zakonodaja, pa je treba v praksi preverjati, kajti tu in tam kdo potoži, da ga zaradi vernosti niso sprejeli v službo, da zaradi tega ni napredoval in podobno. Res pa je, da je zapostavljanja zaradi vernosti vse manj v industriji, pa tudi v znanstvenih in raziskovalnih ustanovah. Problem pa ostaja v družbenih in političnih ustanovah, kjer v vrhovih vernih ni.

D. — V preteklosti je bilo pogosto slišati — tudi v koordinacijskih odborih za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi — o vmešavanju Cerkev v tako imenovane javne zadeve oziroma njenem poseganju na javna področja. O tem so bile različne interpretacije. Kakšno je vaše stališče do tega?

Š. — Ne vem, da bi kdaj uradna Cerkev recimo škofovska konferenca, s kakšnim dokumentom posegla na javno področje, če ni šlo neposredno tudi za moralno vprašanje. Vzemimo za primer splav, ki je sicer splošno socialno vprašanje, vendar pa Cerkev ne more mimo njega, kot da se je ne bi tikalo, tako kot denimo gradnja cest. Splav je tako bistveno moralno vprašanje, da Cerkev o njem ne more molčati. Po drugi strani pa je bilo slišati očitke, da se nismo oglasili v zvezi s podaljšanjem porodniškega dopusta, češ da je to tako človeška stvar, da bi Cerkev morala kaj reči o njej. Verni imajo ne samo pravico, ampak tudi dolžnost, da povedo svoje mnenje. Pa tudi Cerkev kot ustanova, ker je po svojem bistvu občestvo vernih.

D. — Kakšno je vaše stališče do sodelovanja duhovnikov v koordinacijskih odborih za urejanje odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi pri SZDL? Ali gledate na to kot na politično dejavnost duhovnikov, ki jo Cerkev načelno prepoveduje, ali kot na sodelovanje pri urejanju spornih vprašanj?

Š. — Sem za sodelovanje duhovnikov v koordinacijskih odborih in vseh drugih skupinah, ne da bi prevzemali kakšne funkcije. S tem bi namreč duhovnik izgubil možnost, da bi bil v svojem poslanstvu nevezan. Prizadevanja za politično dejavnost, ki jih poznamo iz zgodovine, niso bila zmeraj dobra. Zavzemam se za to, naj duhovniki sodelujejo v družbi, pogovoru, še posebej, ko gre za kulturne, humane stvari, vendar pa naj funkcije delegatov in predsednikov prepuščajo drugim, laikom.

D. — Ali potemtakem tudi odgovornost?

Š. — Verni, tudi duhovniki, ki delijo usodo naše družbe, naj sprejemajo tudi svoj del odgovornosti. Ker pa imajo duhovniki v Cerkvi posebno poslanstvo, naj ne sprejemajo funkcij.

D. — Predlanskim je bila ustanovljena slovenska pokrajinska škofovska konferenca (SPŠK). Ta je sicer v sestavi jugoslovanske, toda nekakšen smisel ste gotovo videli v tej ustanovitvi. Ali ustanovitev pomeni večjo samostojnost Cerkve na Slovenskem?

Š. — Predvsem pomeni večjo možnost, da upoštevamo svoje posebnosti glede na jezikovne, zgodovinske in še kakšne druge razlikosti. Šlo nam je tudi za to, da bi enotnejše nastopali v odnosu do jugoslovanske škofovske konference, ne pa, da bi se odcepili od nje.

D. — Na zadnji seji SPŠK ste škofje analizirali in podprli pismo treh italijanskih škofov (goriškega, videmskega in tržaškega) senatni komisiji v Italiji o zakonu o globalni zaščiti Slovencev. Pismo so nato poslali še trije slovenski duhovniki iz omenjenih škofij. Kaj menite o vlogi duhovnikov pri ohranjanju in krepitvi narodne identitete, jezika, kulture...?

Š. — Škofom smo odgovorili z osebnim pismom, ne pa javno. Seznanjeni smo tudi s pismom duhovnikov. Njihovo prizadevanje bi radi podprli, premisliti pa moramo, kako, da nam ne bi očitali neprimerne vmešavanja. (Op. ur. AD. — Bralci bodo našli besedilo tega pisma na str. 7.)

Dolžnost Cerkve in posebno tudi duhovnikov je zavzemati se za narod. Cerkev se namreč uresničuje v konkretni družbi, konkretnem narodu in mu želi s svojim delovanjem služiti. To pomeni inkulturacijo v ta narod, pospeševanje vseh tistih kulturnih prvin in samobitnosti, ki so značilne za konkreten narod, vendar pa ne v nekakšnem ekskluzivnem smislu, kot da bi samo ona to zmogla. Dejansko pa je v zgodovini izredno veliko prispevala k ohranjanju in krepitvi narodne identitete in kulture in to velja tudi danes.

D. — Ni se mogoče izogniti vprašanju o pred nedavnim končani izredni sinodi škofov v Vatikanu, ki je vzbudila precejšnjo pozornost. Vrstila so se ugibanja, ali bo pomenila zmago restavracije ali naprednosti. Zdaj je videti, kot da ni ne eno ne drugo. Bi hoteli povedati, kaj ste si od nje obetal in ali so se vaša pričakovanja uresničila?

Š. — Moram priznati, da si nisem nič obetal. Le kaj lahko naredi sinoda v štirinajstih dneh, sem si mislil. Po informacijah, ki sem jih nato dobil, pa sem mnenje spremenil. Zdaj ponavljam besede rektorja neke italijanske univerze: sinoda se je splačala zato, ker je edini zmagovalec na njej koncil. Konservativci in progresivci so izgubili bitko.

Sicer pa sinode natančneje še ne poznam po njenih rezultatih. Ko dom dobil konkretne sklepe, bom laže o njej govoril. Za zdaj pa morda le še to, da sprejemam njeno formulo o enotnosti v različnosti in o različnosti v enotnosti.

(Nadaljevanje in konec prihodnji torek)

Tone Arko:

CONFITEOR...

XIII.

Nekateri jugoslovanski delavci, ki so bili zaposleni v zahodni Evropi, so več let vlagali svoje devizne prihranke v jugoslovanske banke posebno še, ker so jim obljubljali razmeroma privlačne obrestne mere. Vse to je bilo še kar v redu, dokler so oblasti tudi dovoljevale izplačila v devizah.

Toda mnogo teh delavcev ni komunističnim oblastem verjelo in zaupalo, ti so zato svoje težko prislužene devize vlagali v razne banke v zahodni Evropi. Izkazalo se je, da je bilo to nezaupanje popolnoma upravičeno, kajti komunistične oblasti so kmalu prepovedale kakršnakoli izplačila v devizah. Delavci z deviznimi prihranki v jugoslovanskih bankah so se takorekoč čez noč znašli brez deviz, ker so oblasti začele izplačevati samo v brezvrednih dinarjih. Seveda so nove devizne vloge kaj hitro izplahnele, ker tudi delavci ne vedo, kaj in kam bi z dinarji. Oblasti so skušale delavce sploh odvrniti od vlaganja v kapitalistične banke. Seveda tudi delavci znajo misliti in se za to odvrčanje niso dosti zmenili, kljub grožnjam jugoslovanskih oblastnežev. Vedo in razumejo namreč, kam pes v resnici taco moli.

S takimi in podobnimi ukrepi so si komunistične oblasti odbile simpatije celo tistih delavcev, ki niso bili režimu vsaj naravnost sovražni, čeprav morda nenaklonjeni. Obenem je s tem federacija (Beograd) v veliki meri izgubila zelo važen in pomemben ter v mnogih ozirih nenadomestljiv vir deviz.

Večino teh delavcev v zahodni Evropi zopet najdemo med Slovenci in Hrvati. Vzrok

je seveda jase. Po kulturi so Slovenci in Hrvati namreč bližji zahodni Evropi kot pa bizantinskemu jugu v Jugoslaviji. Zaradi tega se hitreje prilagodijo in raznih jezikov v zahodni Evropi se hitreje navadijo in nauče. Torej je devizna politika režima zopet naperjena predvsem proti delavcem iz bolj razvitih predelov Jugoslavije.

Razna podjetja, ki v Jugoslaviji zaslužijo največ deviz (največ izvozijo), so v glavnem slovenska in hrvaška. Ista, celo strožja devizna politika je naperjena proti njim. V slučaju podjetij je devizni problem precej težji, ker so pravzaprav javna last in jim v nasprotju z delavci ni tako lahko obdržati deviz iz beograjskih krempljev, ker imajo zelo malo možnosti vložiti devize v kako kapitalistično banko, čeprav se tudi to v posameznih primerih zgodi. Največkrat so podjetja prepuščena na milost in nemilost Beograda.

Zaradi stalnega in doslednega »raubanja« deviz od slovenskih in hrvaških podjetij si le-ta ne morejo privoščiti nakupa novih strojev in je zato slovensko in hrvaška industrijska oprema silno zastarela. Osebnost sem videl stroje, ki so bili stari nad 50 let. Še vedno je v uporabi precej strojev iz predvojnih časov.

Kljub ponovnim protestom Slovencev in Hrvatov, se devize redno uporabljajo za nakup najnovejše in najsodobnejše opreme za podjetja v južnih republikah. Navzlic skrajno zastareli opremi v slovenskih in hrvaških podjetjih, in kljub ultramodernim strojem v obratih na jugu države, je delavčeva storilnost in produktivnost znatno višja na severu kot na jugu. Z drugo besedo povedano: Najboljši stroj nič ne pomaga, če se le premalo dela in če delavec ne zna stroja pravilno uporabljati. Delavčeva kultura ima večji vpliv na njegovo produktivnost kot pa še tako moderna oprema. Znano je namreč, da tudi z najboljšim bobnom žaba nikamor ne pride.

Oblasti v Beogradu s tako devizno politiko ubijejo dve muhi naenkrat. Prvič si nagrahijo in nakradejo devize, na katere so vedno lakomni, na drugi strani pa zavirajo ali celo preprečujejo razvoj slovenske industrije, s tem pa prisilno pospešujejo gospodarsko izenačenje razvite Slovenije z nazadnjaškim jugom. Za razvoj Slovenije je Jugoslavija »mlinski kamen okrog vratu«, zaradi katerega Slovenci prisilno nazadujejo. Ta »mlinski kamen« vleče Slovence v smeri balkanskega gospodarskega primitivizma in banalnosti.

Vpliv kulture na razvoj in napredek ne smemo sicer podcenjevati. Nimam tukaj name na se spuščati v podrobnosti tega vprašanja. Samo na hitro bi omenil, da je bila v zgod-

njem srednjem veku Kitajska tehnološko in znanstveno kakih 1000 let pred Zahodom. Toda danes jo mora prav isti Zahod vleči iz skrajne tehnološke in gospodarske zaostalosti.

Tudi ni potrebno ponovno poudarjati bolečo razsipnost jugoslovanskega juga. Veliko je bilo že napisanega o »političnih tovarnah«, ki imajo stalne izgube, katere pa morajo pokrivati spet Slovenci in Hrvati.

Prav tako so Slovenci tisti, ki grade današnji Beograd, ki raste kot gobe po dežju. Za stalno rast je potrebno veliko graditi. Znatno količino gradbenega materiala pa mora Jugoslavija uvoziti. To je pa možno le s slovenskimi in hrvaškimi devizami. Južna podjetja so na mednarodnem tržišču le malo ali sploh niso konkurenčna, zato razmeroma malo izvozijo in tudi zelo malo deviz zaslužijo. Dejstvo je, da mnoga ta južna podjetja niso konkurenčna niti na samem jugoslovanskem trgu. Ker na jugu deviz iz lastnega dela torej nimajo, jih morajo ukrasti od tistih, ki si jih prislužijo. Tako zopet po njihovem pregovoru: »Malo radi, malo kradi.«

(se bo nadaljevalo)

MALI OGLASI

Off E. 185 St.

3 bedroom alum. sided bungalow, 1 1/2 bath, garage, front porch. \$42,500.

George Knaus Real Estate
819 E. 185 St.
481-9300

(1-3)

Home for Sale
To Settle Estate

Single home, 19617 Mohawk. Air cond. Carpeting & drapes. 3 bdrms. Open Sat. & Sun. 1 to 4. Call during those hours: 481-4710, or call anytime: 531-0375.

(x)

Eastlake

Home or business. Immaculate 4 bdrm home. Utility room and garage. Work from home. Lot 80 x 164. Asking \$51,900.

Kirtland

Super duplex. Alum. & brick. 6 years old. 2 extra large bdrms. 1 1/2 baths. Fireplace. Country kitchen with all appliances each suite. Acre lot. Owner anxious. Asking \$149,000. Make offer.

Pat Pollack Realty
944-5999

(2-3)

Wanted

Dental receptionist. Call 431-6644 or 481-8748 for interview.

(x)

Hiše barvamo zunaj in znotraj Tapeciramo (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 ali 729-1023

(x)

V BLAG SPOMIN

TRINAJSTE OBLETNICE SMRTI
DRAGEGA MOŽA

TONY KRAMPEL

ki nas je zapustil 8. januarja 1973.

Gospod, daruj mu mir,
naj večna luč mu sveti,
ker si dobrote vir,
uživa raj naj sveti!

Žalujejo:

žena MARA
pastorka SLAVKA
polestri OLGA BIRUS in
SYLVIA DEŽMAN
ter ostalo sorodstvo.

Cleveland, O., 7. jan. 1986.

Kanadska Domovina

IZ DOMOVINE: Odmev na izjavo Slovenskega narodnega odbora

TORONTO, Ont. — Izjava SNO, ki je bila objavljena v *Svobodni Sloveniji* od dne 31. oktobra 1985, je odjeknila tudi v domovini. Iz tega je razvidno, da se zdrave sile doma zavedajo pomembnosti zdomske politične opozicije, ki se kakor oni bori za slovenske interese in slovensko narodno blaginjo. Pisec pisma, ki na Izjavo SNO gleda »od znotraj« današnje Jugoslavije, med drugim piše:

»Najprej lahko pozdravim izredno slovensko zavest, ki je očitna pri naših rojaki v daljnih deželah. Naši rojaki se čutijo Slovence in to je najpomembnejše. Iz Izjave SNO izžareva duh slovenstva, kot ga čutimo tudi Slovenci v Jugoslaviji.

Dragi rojaki! Tudi pri nas moramo svojo narodno zavest iz dneva v dan dokazovati, kakor vam je znano. V celoti se moremo strinjati s tistim delom Izjave, ki zahteva za Slovence in to za združene Slovence „politično, kulturno, versko in gospodarsko svobodo, ki naj temelji na spoštovanju človekove osebe“. Strinjati se moremo z vsemi deli Izjave, ki zahtevajo svobodni razvoj, odločanje v svoji politični, gospodarski in drugačni usodi. Predvsem je treba pozdraviti željo po „složenem nastopu vseh slovenskih demokratičnih sil“.

Ima pa pomisleke o stavkih, ki so v Izjavi izzveneli kot želje. Za primer navaja iz Izjave: »Združimo se v zahtevah po slovenski svobodi in samostojnosti, da zagotovimo svojemu narodu življenje in rast... Rešimo iz narodne preteklosti skupne vrednote, da jih vzajemno in svobodno ponese v prihodnost novim rodovom!«

»Kako lepa misel!« nadaljuje pisec. »Toda kako jo uresničiti?« Po njegovem je s tem Izjava sprožila več vprašanj kot dala odgovorov. Upa pa, da se bo v sedanjem katastrofalnem gospodarskem vzdušju v jugoslovanski Sloveniji dalo pospeševati prizadevanja SNO in njegovega programa.

V zaključnih odstavkih pisec pravi: »Upanje torej je, in ker to ljudstvo pod Triglavom, ki se je razkropilo po vseh celinah, živi že tisoč in več let in je preživelo že marsikaj, bi se nam moralo današnje žalostno stanje zdeti le kruta epizoda v tem tisočletnem obstajanju. V podobnih hudih časih je Ivan Cankar zaprl usta vsem z besedami: „Nikarte, ta burka je stara že tisoč let!“»

Tako glas demokratičnega Slovenca iz domovine. Ali ni to dovolj jasen dokaz in poziv, da svoje delovanje podvojimo in še z večjo vnemo zasledujemo pot do narodne svobode in demokracije?

Otmar Mauser

Jugoslavija: Sprta in paralizirana

Slabi izgledi za prepirajočo konfederacijo

TORONTO, Ont. — Zadnje čase tuje časopise posveča veliko več pozornosti razmeram v Jugoslaviji, kot je bil to slučaj v preteklosti. Po tem se da sklepati, da je stanje v Jugoslaviji doseglo nevarno stopnjo gospodarskega in političnega razkroja, ki ne skrbi zgolj tamkajšnje vladne kroge, temveč tudi tuje opazovalce. Eni kot drugi ne vidijo veliko možnosti, da se bodo ti gospodarski in politični problemi, v katere je Jugoslavija zašla po Titovi smrti, rešili brez drastičnih sprememb. Tudi kanadsko časopisje je prineslo že več člankov, ki so razpravljali in kritično presojali jugoslovanske probleme. Med najnovejšimi teh analiz je članek, ki je bil objavljen v torontskem dnevniku *The Globe & Mail* (23. dec. 1985) izpod peresa znanega dopisnika *New York Timesa* Henry Kamma. Članek se v prevodu takole bere:

žajo mejo iz ene republike v drugo, zamenjajo lokomotive. Med tem ko drugi narodi v Evropi delajo za večjo integracijo, se jugoslovanske republike vse bolj odmikajo druga od druge in zahtevajo vse več individualnih pravic v svoji lastni državi.

Komunistična partija — ali Zveza komunistov kot je znana uradno — je objavila v novembru, da je v teku leta 75.000 članov (v večini navadni delavci) vrnilo svoje partijske izkaznice.

Z gospodarsko krizo in nujno potrebo po odločnem vodstvu v deželi, uradni krogi priznavajo, da je politična zmeda paralizirala izvedbo potrebnih ukrepov. Komunistična partija, ki ne dovoli nobene politične opozicije, je morala priznati, da tudi ona zgublja svojo kontrolo in privlačnost.

Gospodarski problemi so zelo resni in politični nemiri postajajo vse bolj zapleteni. Jugoslovanski predstavniki, kot tuji diplomati v prestolnici, ne vidijo veliko upanja, da bi se ekonomska situacija obrnila in da bi se spet vzpostavila prejšnja edinost.

Jugoslavija ima 20 milijard (U.S.) tujega dolga. Od l. 1980

so plače — najboljša merilo za kupno moč — padle skoraj za tretjino. Večina gospodinjstev v deželi z 22,6 milijona ljudi je danes veliko bolj na slabšem kot pred 5 leti. Število brezposelnih je doseglo 1,2 milijona, kar znaša 13% vse delovne sile.

»Gospodarska stagnacija je dosegla višek socialne in politične tolerance,« je dejal Živorad Kovačević, član zveznega izvršnega sveta.

Republika (SFRJ), ki jo je maršal ustanovil po drugi svetovni vojski in katero je do svoje smrti l. 1980 vodil z železno roko, je postala razmajana, prepirajoča konfederacija šestih efektivno avtonomnih republik in dveh enako neodvisnih pokrajin. Komunistična partija je postala osem različnih organizacij, vsaka z isto reprezentacijo v zveznem kolektivnem vodstvu. Kolektivno vodstvo pa ostaja brez moči, ker svojih odlokov ne more vsiliti ne zveznemu parlamentu in ne ustanovnim republikam. Edino vojska in diplomacija sta še močno v rokah vlade, vsa druga oblast pa je postala decentralizirana.

»Naša ocenitev položaja je precej kritičnejša od vaše,« je dejal Ivica Lovrič, ko je govoril o tujih kritikih. »Tukaj prevladuje tendenca samovladanja, dočim drugod v svetu opažamo večjo integracijo med skupinami, ki so večje od naših.«

Ivica Lovrič ni disident. Kot član zveznega parlamenta je bil od informacijskega urada imenovan, da je tujim časniki razlagal delovanje in naloge parlamenta.

Dalekosežna avtonomija jugoslovanskih republik in pokrajin je bila zagotovljena v Titovi ustavi od l. 1974, ki pa ni prišla v veljavo vse do njegove smrti. »Za časa Titovega vladanja je bila ustava le scenarija,« je dejal pravni izvedenec Kosta Čavoski.

Titovi prekrški zakonitih meja, s svojimi kapricami, so sedaj postali stvar preteklosti. Zamenjani so s kolegialnim vodstvom pri glavi vlade in partije.

Izvoljeni za dobo od enega do štirih let, predsednik SFRJ (trenutno Radovan Vlačković), ministrski predsednik (Milka Planinc), in vodja partije (Vidoje Žarković) držijo svoja mesta kot malo znane osebe, dokler jih ne bodo zamenjali drugi, povprečnemu državljanu prav tako malo znani ljudje.

Po Titovi smrti so republiški parlamenti začeli delovati v smislu določil ustave. Resnična oblast je sedaj v rokah republik in pokrajin, kajti ti parlamenti dajejo svojim članom v zveznem parlamentu navodila, kako naj volijo.

Ko je na tiskovni konferenci v novembru Živorad Kovačević (dalje na str. 6)

Prva obletnica smrti dr. Jakoba Kolariča C.M.

TORONTO, Ont. — Na božični dan je poteklo eno leto, odkar je pri Sv. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem umrl dr. Jakob Kolarič C.M. Torontski Slovenci se ga spominjamo kot ustanovitelja prve slovenske župnije v Kanadi in kot prvega župnika Marije Pomagaj na Manning Ave., ostali Slovenci po svetu in doma pa kot pisca obširnega življenjepisa prevzv. škofa dr. Gregorija Rožmana (v treh delih).

Kot begunski duhovnik je mnogim v Italiji, Španiji, na Koroškem in posebej v Torontu posredoval darilo božjega usmiljenja, ki je ostalo z nami tudi po njegovem odhodu iz Toronta. S svojim delom med nami je utrl pot za nadaljnji razvoj naše skupnosti v Torontu, s pisanjem Rožmanovega življenjepisa, pa nam je prikazal lik tega velikega moža in škofa, ki je v tragičnih dneh naše narodne zgodovine odigral tako pomembno vlogo v življenju našega naroda.

Zdaj Jakob že leto dni počiva v koroški zemlji. Njegova dela je že presodil večni Sodnik, kateremu je pokojni vse svoje življenje zvesto služil. Tudi v kroniki torontskih Slovencev so zabeležena ta dela, saj jih je 11 let usmerjal k večji Dobroti, katero sedaj sam uživa že leto dni.

Dragi Jakob, pri Bogu se spomni svojega grešnega prijatelja Otmarja in vse naše uboge torontske skupnosti in prosi za nas, da bomo ostali stanovitni in tako Bogu in narodu služili po svojih najboljših močeh.

Tebi na naj Bog nakloni vse sladkosti večnega življenja. To Ti ob Tvoji prvi obletnici smrti želi

Tvoj prijatelj Otmar

Slike Slovenskega spominskega križa v Midlandu

TORONTO, Ont. — Pri slikarskem (fotografskem podjetju »Sesar Studio« sem pred kratkim naročil 10 slik našega Spominskega križa v Midlandu v naravnih barvah v velikosti 11"x16", nalepljenih na kartonski podlagi, ki meri 16"x20". Slike so izredno lepe: v ospredju križ in kamni, ki označujejo masovna morišča, v ozadju pa lepa romarska cerkev kanadskih mučencev. Slika spada v vsak slovenski dom. Ker bo prvo naročilo kmalu razprodano, bom naročil druge, če se bo zadosti novih odjemalcev za to zanimalo. Slike so po \$30 in jih lahko naročite na naslovu: Otmar Mauser, 338 Woburn Ave., Toronto, Ont. M5M 1L2, ali pa po telefonu — (416) 783-3593. (Naročniki izven Toronta priložite nekaj za ovojnice in poštnino).

MARCELA BOLE: »KRAŠKI IZLIVI«

TORONTO, Ont. — V Melbourne v Avstraliji je izšla v samozaložbi zbirka pesmi Marcele Bolé, ki v pripovedni poeziji prikazuje kraško zemljo in njene vasi, ter kraške ljudi in svoja mladostna doživljanja. Knjižici na pot je na prvi strani napisano:

»Ta knjiga preprostih misli, ki jo ravnokar držite v rokah, je nastala iz ljubezni do slovenske besede in iz spoštovanja do moje rodne zemlje ter nove domovine...«

Tako se je izrazila naša slovenska izseljenska pesnica-samorastnica Marcela Bolé ob izdaji te knjige.

Marcela v njenih verzih izraža preprosto toploto hčere trpečega Krasa, kjer je pred sedemdesetimi leti zagledala svet. Njene besede opisujejo jedro njene mladosti v tako živi obliki, da se trenutno srečate s trpko dušo kamenite kraške pokrajine. Pesnica sama pa nam brezdvomno prikazuje lik zimzelena kraškega brina, ki ga ne upogne niti sila kraške burje in ne uniči suša rdeče grude...

Bolétova poklanja njene pesmi vsakomur, ki ljubi domačo slovensko besedo, posebno pa se spominja tistih

rojakov, ki z njo delijo usodo izseljeniške duše s ponosno ljubeznijo do stare in ravno tako nove domovine.

Njena rima je preprosta, vendar globoko doživeta. V pesmi »Luni« poje:

*Luna polna na nebu sije,
vse je tiho, mirno spi.
Dekle na oknu solze lije,
ker ljubega od nikoder ni.*

*Luna zlata ti povej mi,
kje moj ljubi dragi je?
Ali zbral je drugo cesto
in pozabil res na me?*

*Če hojo k meni je pozabil,
to najhuje ni gorje; —
a če drugo dekle ljubi, —
meni počlo bo srce.*

Zbirka vsebuje 100 pesmi in knjižica je tiskana na lepem papirju ter je okrašena z narodnimi ornamentami. Če bi kdo želel knjigo naročiti, to lahko stori tako, da piše na naslov: Marcela Bolé, 149 Boundary Rd., Pascoe Vale 3044, Vic. Melbourne, Australia.

— O. M.

KOLEDAR PRIREDITEV

V »Koledar« pridejo prireditve društev in drugih organizacij, ki objavljajo v »Imeniku društev« vsak mesec. Vključene so tudi prireditve, ki so v uredniškem mnenju koristne za našo skupnost.

JANUAR

18. — Slovenska pristava priredi Pristavsko noč (25. obletnica) v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

26. — Slov. šola pri Mariji Vnebovzeti prireja kosilo v šolski dvorani M.V. Serviranje od 11.30 do 1. pop.

FEBRUAR

8. — Dramatsko društvo Lili-ja priredi pustno zabavo v Slovenskem domu na Holmes Ave. Začetek ob 7. zv. Igrajo Veseli Slovenci.

8. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi pustno zabavo v dvorani sv. Janeza na Cold Spring Rd. Začetek ob 6. zv.

22. — U.S.S. priredi 8. zimski koncert godbe na pihala v SDD na Recher Ave. Začetek ob 7. zv. Igra Joey Tomsick orkester.

23. — Misijonska Znamkarska Akcija priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

MAREC

2. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi kosilo v farni dvorani, od 11.30 do 1.30 pop.

APRIL

26. — Pevski zbor Korotan priredi pomladanski koncert v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Igra Alpski sekstet.

MAJ

10. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi materinsko proslavo v farni dvorani. Pričetek ob 7. uri zvečer.

18. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi materinsko proslavo v Parku Triglava.

JUNIJ

15. — S.K.D. Triglav, Milwaukee priredi prvi piknik. Začetek ob 11. s sv. mašo pri kapeli v Parku.

**Rojakil Oglašujte
v Ameriški Domovini!**

Jugoslavija: Sprta in paralizirana

(Nadaljevanje s str. 5)

vič razlagal nov vladni gospodarski program, je k razlagi suhoparno dodal: »Nisem siguran, da bosta parlament in javnost sprejela te ukrepe v polni meri.«

Ta gospodarski program je bil izdelan na pritisk mednarodnega denarnega sklada, tujih vlad in 610 trgovskih bank, katerim Jugoslavija dolguje 20 milijard dolarjev.

Zdi se, da Kovačević s svojo pripombo ni pretiraval. Pri tolikih etničnih skupinah (med katerimi se napetosti vse bolj zaostrujejo) in pri sebičnih interesih in zahtevah posameznih predelov Jugoslavije, se že v naprej izključuje vsaka možnost, da bo najnovejši gospodarski program sprejet v sedanji obliki.

Živorad Kovačević, gospodarski strokovnjak, ki je del svoje strokovne izobrazbe dovršil v ZDA, si ne dela nobenih utvar, ker ve, da so razlike med Slovenijo — najrazvitejšo republiko — in Kosovom — najzaostalejšo pokrajino — večje, kot pa so razlike med ZDA in Jugoslavijo.

(Tako Henry Kamm o situaciji v SFRJ - O.M.)

Težave, ki grozijo uničiti monolitno oblast sedanjega komunističnega režima v domovini izhajajo iz prvotnega načrtovanja komunistične partije, ki je po Stalinovih

vzorcih skušala uvesti v Jugoslaviji nov družbeni red s tem, da je najprej masovno likvidirala vso politično opozicijo, uničila samostojnega kmeta s prisilno kolektivizacijo, prekrčila industrijo po nauku Marxa, in uvedla tako imenovano diktaturo proletariata. Zdaj spoznavajo, da se to ni obneslo in morajo žeti, kar so sejali. Kljub temu pa se še vedno trdno oklepajo socialistične formule, ki se je izkazala kot neposrečena. Celo kitajski komunisti so prišli do tega spoznanja in pričeli z radikalnimi spremembami v svojem gospodarstvu.

Jugoslovanski komunizem danes stoji na križpotju. Samo dve možnosti ima: Ali pospešiti evolucijski proces gospodarske in politične demokratizacije (kar bi pomenilo smrt komunizmu), ali pa se vrniti k stalinistični diktaturi prvih povojnih let — če ima partija še toliko privržencev, da bi to lahko izvedla.

Vsekakor obstoja nevarnost, da Jugoslavija lepega dne postane drugi Libanon, kot so se tam že nekateri izrazili. Kakšen bi bil rezultat, si pa vsi, ki smo komunistično revolucijo preživeli, lahko predstavljamo. Vprašanje nastane, kaj bi od razvalin ostalo, in kako bi se reševala bodočnost jugoslovanskih narodov?

Vse to leži v prihodnosti, ki ni preveč rožnata in gotovo v sebi hrani nove preizkušnje za naš narod, ki je v svoji zgodovini veliko pretrpel in bil zaradi svoje majhnosti vseskozi zapostavljen in porivan v kot. Morda pa prihaja čas demokratičnih Slovencev. V tej veri moramo živeti, v tem upanju

delati in skrbeti, da bo narod imel dovolj zdravih sil, da bo z novo močjo zaživel in nastopil svojo pot v svobodni, demokratični in združeni Sloveniji, domu vseh Slovencev, ko bo ta čas napočil.

Otmar Mauser

Na svetu še ni miru

Posebno ob božičnih praznikih radi govorimo o miru na svetu. Državniki so se preko vsega leta sestajali, da bi ohranili svetovni mir in večina ljudi tudi misli, da smo od zadnje vojne imeli najdaljšo dobo miru. Toda tako mislimo samo tisti srečni, ki nas vojna osebno ni prizadela.

V preteklem letu - to je 1985 - je bilo po vsem svetu kar 15 vojsk od večje vojne med Irakom in Iranom v Perzijskem zalivu, vojna v Afganistanu traja že 6 let, v Angoli v Afriki traja vojna že od leta 1975, v Kambodiji od leta 1978, kjer je padlo že čez dva milijona ljudi, ni miru v El Salvadorju, v Abesiniji, Libanonu, v Nikaragui in še v mnogih drugih državah po vseh kontinentih sveta. Amerika tokrat še ni bila vmešana s svojim vojaštvom, vendar je splošen položaj tak, da se svetovni mir more vsak čas sprevreči v svetovni spopad. To hočejo na vsak način doseči teroristi, pred katerimi ni več varen noben prostor na svetu. Prepričani so, da bodo samo v svetovni zmedi mogli doseči svoje cilje.

Anton M. Lavrisa

ATTORNEY-AT-LAW
(Odvetnik)

Complete Legal Services
Income Tax - Notary Public

18975 Villaview Road
at Neff
692-1172

UP TO DATE: JOSEF'S

Elegance

New Look's 85

We Listen

5235 Wilson Mills Road
Richmond Hts. Ohio 44143
461-8544 461-8545

“SLOVENIA RADIO PROGRAM”

HEARD COAST TO COAST
6 to 7 on Saturday evening E.S.T.
on N.B.N. Cable TV systems.

PAUL M. LAVRISHA
1004 Dillewood Rd.
Cleveland, Ohio 44119

Prodaja ali menjava deviz kazniva v SFRJ

LJUBLJANA — V decembru je zvezna skupščina v Beogradu sprejela vrsto deviznih zakonov. Zakoni so še bolj strogi kot prejšnji glede ravnanja z devizami zasebnikov.

Nekateri zakoni SFRJ sicer že nekaj let prepovedujejo črni trg z devizami med občani. Za devizne prekrške naj bi namreč občane lahko poslali v tudi v zapor, pri čemer zakon govori o tistih jugoslovanskih državljanih, ki odprejo tekoči ali kakšen drugačen račun v tujini, imajo tujo hranilno knjižico oziroma tujo kreditno kartico (vendar ne, če so te izdane v Jugoslaviji), ki kupujejo tuje vrednostne papirje ali pa se zadolžujejo v tujini. V teh primerih so predvidene polletne do enoletne zaporne kazni. To ne velja za državljane SFRJ med začasnim delom v tujini.

Zakon prepoveduje ne samo nakup in prodajo deviz med občani, pač pa tudi darovanje deviz, sposojanje deviz ali celo dajanje deviz v hrambo k zasebniku.

Kar 12 je tudi takih prekrškov, za katere je predvidena samo denarna kazen, vendar pa je ta precej zasoljena: od 50 tisoč do 200 tisoč dinarjev (1 US \$ = 305 dinarjev). Na tem seznamu je tudi tako imenovani zasebni kliring, prav tako pa enaka kazen grozi tistim, ki se vrnejo z začasnega dela v tujini, vendar pa nato ne prenešajo svojih deviz v Jugoslavijo v 60 dneh od svoje vrnitve.

MALI OGLASI

Rooms for Rent

4 rooms. Bliss Ave. Adults only. No pets. Call 585-4693.
(1-2)

*10.0% Interest

Tax Deferred Investment

- No Income Tax as Accrued
- 10% Withdrawal Feature

without penalty

Not Included in estate (opt.)

Contact: Frank J. Feola
1353 E. 260th
Phone 216-261-1546

*Subject to change

NEW
YORK
LIFE

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Meddobje in Glas SKA iz Argentine

Malo pred božičnimi prazniki je dospel iz Argentine *Glas SKA*, številka XXXII, 3, za maj in junij 1985. Obenem z *Glasom* je prispelo *Meddobje* številka 1/2 za 1985. Kakor je iz števil v naslovu razvidno, izhajajo te publikacije občasno in prihajajo k nam pozno. V Argentini vlada velika inflacija, denar nima vrednosti, zato te slovenske publikacije izhajajo z zamudo; izidejo namreč takrat, ko izdajatelj zmoro stroške. Vsekakor se je treba izdajateljem zahvaliti za izdajanje visoko kulturne revije in tudi za vsa poročila v *Glasu*.

V pričujočem *Glasu* je napisal uvodni članek Andrej Rot: »O poeziji in še kaj«. Pravi, da so vse kašče polne naše poezije. Slovenske poezije je preveč in vse, kar pesniki pišejo, ni poezija. Ponavlja nasvet Alojzije Rebule: »...naj ne piše poezije, vsaj dokler ni omenjena epidemija mimo«. Samo klena poezija bo obstala, pleveli bodo odletele. Navaja Dantejevo opredelitev poezije, ki velja za resnično pesništvo.

O Papeževi pesniški zbirki »Dva svetova«, ki jo je izdala SKA, je podanih nekaj misli. Članek govori o tem, kako

Papež pesnikuje. Vladimir Kos se oglašja s pismom iz Tokia, kakor je to že večkrat storil. V svojem pismu omenja zapis Petra Urbanca iz Kanade, ki piše v *Svobodni Sloveniji* o OF. Osvobodilna fronta je izdala 19. oktobra 1941 odločbo, ki trdi, da so vsi, ki se ne podredijo OF (torej komunistični partiji), narodni izdajalci in zato vredni smrti.

Dalje je v *Glasu* poročilo o kulturnih večerih v Buenos Airesu. Vsak mesec enkrat različni predavatelji seznanjajo slovensko publiko z različnimi kulturnimi zadevami. Poleg tega je v *Glasu* tudi nekaj

poročil o zadnjih knjigah, ki jih je SKA izdala v zadnjem času. Omenjene so npr. knjiga prof. Ignacija Lenčka »Rast v resnici in ljubezni«, Bükvičeva »Vojna in revolucija«, Marko Kremžarjeva »Obris družbene preosnove«, pesniška zbirka Franceta Papeža »Dva svetova«, ter knjiga Tineta Debeljaka ml. »Prsti časa«.

Kratke kulturne novice zaključujejo *Glas*.

Meddobje

Meddobje, kulturna revija, začenja s pesniško stvaritvijo Dolores Tersegla: »Križev pot«. Vladimir Kos ima tudi dve pesmi v reviji.

Za Terseglovovo Tine Debeljak predstavlja pesniško in dramatsko delo Karola Wojtla, sedanjega papeža Janeza Pavla II. Najprej navaja odo Julija Slowackega, v slovenščini. V njej je ta poljski pesnik napovedal pred 130 leti, da bo na papeškem prestolu sedel slovanski papež. Zanimiva zapoved, ki se je v sodobnem papežu uresničila.

V naslednjem Debeljak razpravlja o papeževem dramatskem ustvarjanju. Wojtla je napisal nekaj dramatskih del. Med nemško okupacijo je napisal deli »Job« in »Jeremija«. V njiju govori o trpljenju Poljakov med zadnjo vojsko. Kasneje je Wojtla napisal še dve drami, zrelejši deli, in sicer »Pred zlatarno« in »Brat našega Boga«. V glavnem ti dve deli nimata dramatskega razgibanosti, sta bolj rapsodično razpravljanje. Poudarek je na besedi. Delo uspe šele na odru, ko je podprto z glasbo in kretanjem. Debeljak je predstavil v slovenščino »Pred zlatarno«, ki sledi njegovi analizi Wojtlovega dramatskega dela.

Najbolj tehten — po mojem mnenju — je dolgi članek rajnega kustosa Rajka Ložarja: »Nekaj spominov iz mojega življenja in dela«. SKA je prejela od njega prvi del tega zanimivega življenjepisa, ki je zdaj tukaj objavljen. V spisu Ložar govori o zadnjih letih na klasični gimnaziji v Ljubljani, kjer je poslušal predavanja Izidorja Cankarja o renesančni umetnosti. Pri prof. Moletu je poslušal klasično arheologijo. Za tem je šel na Dunaj študirat umetnostno zgodovino. Poslušal je nemške profesorje in se zanimal za klasično arheologijo.

Disertacijo je pisal o rimskih sarkofagih. Prepotovati je moral Ogrsko, Češko, Jugoslavijo in Italijo, da je mogel obdelati te stare spomenike. Ta predmet ni bil do tega časa popolnoma obdelan. V svojem članku Ložar razodeva obsežno znanje, globino pogleda in tudi veličino svoje

Pismo slovenskih duhovnikov tržaške, goriške in videmske pokrajine

(To pismo je omenjeno v intervjuju nadškofa Šuštarja v ljubljanskem Delu, objavljenem na str. 2. in 4. današnje AD. Ur.)

Slovenski duhovniki tržaške, goriške in videmske škofije, zaskrbljeni za življenje svojega ljudstva, čutimo dolžnost, da se obrnemo do najvišjih državnih oblasti glede zakona o zaščiti slovenske manjšine v Italiji, ki se zdaj pripravlja.

K temu nas nagiba krščanska zavest, ki temelji na evangeliju in se izraža tudi na podlagi dokumentov Drugega vatikanskega koncila.

Odsev teh vrednot zasledimo tudi v italijanski ustavi, predvsem tam, kjer spodbuja in brani enake pravice vseh državljanov. Zato prosimo, da bi uresničili duha ustave tako, da bi čimprej odobrili zakon o

osebnosti. Po končanih študijah je bil Ložar kustos ljubljanskega muzeja. Drugi in tretji del njegovega življenjepisa je ostal v njegovi zapuščini. Urednik *Meddobja* upa, da bosta ta dva dela objavljena kdaj kasneje, ko jih urednik prejme.

Tine Debeljak je napisal tudi članek o češkem pesniku Josefu Hori. Nekaj njegovih pesem je predstavil v slovenščino in tukaj objavil. Hora je veljal za največjega pesnika Čehov pred drugo svetovno vojno. Leta 1938 je bil povabljen tudi v Ljubljano, kjer se je predstavil slovenski publiko.

Vinko Brumen je napisal dolgo razpravo: »Kultura in narodnost«. Govori o pomembnosti in važnosti kulture. Analizira pojem narodnosti in pove, kaj je potrebno za narodno prepričanje. Poleg te razprave je Brumen napisal še eno: »Filozofski premišljaji«. V njej razpravlja o sorodnosti filozofije in teologije, pa tudi o veliki razliki teh dveh panog. Njegov jezik je jasen in razumljiv, tako da je lahko slediti njegovemu razpravljanju.

Lev Detela je zastopal s črtico »Mraz«, Tine Kovačič pa s črtico »Spoznanje«.

Vladimir Kos v kritiki analizira Bükvičev roman »Vojna in revolucija«. Pohvali avtorjevo stvariteljsko, ki da prav nič ne zaostaja za umetniškimi zgradbami svetovno znanih pripovedovalcev. Sijajno so opisane grozote in grozodejstva med revolucijo. Ko seveda omenja nekatere pomanjkljivosti v romanu. Madžarske besede bi bilo treba predstaviti v slovenščino in posloveniti nekatere prekmurske izraze. Delo je na vsak način nekaj velikega, epohalnega. Želi, da bi bilo čimprej predstavljeno v angleščino in tako pristopno svetovni publiko.

Ob koncu je še nekaj pripomb o novih knjigah, tako o že omenjeni M. Kremžarjevi »Obris družbene preosnove« in o Dragotu Jančarju »Blodniki«. France Papež poroča še o zadnji številki *Celovškega zvona*.

(Članek pripravil naročnik našega lista. Ur.)

zaščiti Slovencev v Italiji.

Poznamo težave, ki so doslej ovirale odobritev zakona. Vemo pa tudi, da nobena težava ne sme preprečiti pravne zaščite temeljnih človekovih pravic. Znano je namreč, da pravice posameznikov in skupnosti nikogar ne žalijo, nikomur ne prinašajo škode, temveč so izraz omike in mirnega sožitja. Ustava ne priznava privilegijev, temveč jamči za pravice, izraža vrednote in določa dolžnosti, ne da bi komu kaj odvzela.

Slovenski duhovniki prosimo, da tiste pravice, ki imajo poseben pomen za obstoj in razvoj slovenske narodnostne skupnosti, dobijo priznanje in jamstvo s posebnim zaščitnim zakonom.

Posebej želimo poudariti nekatere točke, ki so po našem mnenju pomembnejše.

1. Zakon naj prizna in jamči spoštovanje slovenskih državljanov in njihovih kulturnih izrazov, predvsem jezika, ki je temeljni in značilni izraz njihove istovetnosti, in to ne samo v zasebnem krogu, temveč tudi v odnosu do javnih oblasti v vseh 35 občinah v deželi — v videmski, goriški in tržaški pokrajini — kjer pač živijo Slovenci skupno z italijanskim prebivalstvom.

2. Za šolske ustanove prosimo, naj zaščitni zakon ne le potrdi dosedanja določila, ki zaenkrat veljajo le za šole s slovenskim učnim jezikom v tržaški in goriški pokrajini, temveč naj jih izboljša in izpopolni v smeri posebne avtonomije na deželni ravni in jih razširi še na videmsko pokrajino.

Glede Slovencev videmske pokrajine, ki so na kulturnem področju v neugodnem položaju, naj zakon predvideva, ob enakosti pravic s Slovenci tržaške in goriške pokrajine, tako uresničevanje določil na šolskem področju, da jim bo pomagalo k napredovanju s postopnim in homogenim razvojem.

3. Ohranitev slovenskega prebivalstva je povezana z ozemljem, z njegovim družbenim in gospodarskim razvojem in z njegovo povezanostjo, zato smo mnenja, da predstavljata veliko nevarnost za sam obstoj manjšine tako dosedanje načrtno razlašanje zemljišč kot nekatere urbanistične izbire. Zakon naj predvideva omejitve takih postopkov in neposredno soodločanje prebivalstva pri urbanističnih izbirah.

4. Globoko smo prepričani, da kultura bistveno oblikuje istovetnost in resnični človekov družbeni ter verski napredek vsakega naroda. Zato pričakujemo, da bo zaščitni zakon upošteval in spodbujal možnosti za ohranitev in razvoj svojstvene kulture slovenske narodnostne skupnosti s

(dalje na str. 8)

Razpis nagradnega tečaja SKA

BUENOS AIRES, Ar. — Za čim višjo raven revije *Meddobje* in za zdravo reševanje slovenske problematike Slovenska kulturna akcija (SKA) razpisuje nagradni natečaj za eseje ali razprave. Nagradni natečaj je s svojim darom omogočil dr. Peter Urbanec.

Pravilnik:

1. — Natečaj je za izvirni esej ali razpravo na temo: **Bodočnost slovenstva**. Pisatelj si lahko poljubno izbere katerokoli kulturno področje ter ga prilagodi osnovni temi natečaja. Vrsta razpravne proze ni predpisana, pač mora ustrezati smislu 3. člena pravil ustanove: »Idejni temelj Slovenske kulturne akcije je naravni etični zakon, potrjen in izpopolnjen po krščanskem svetovnem nazoru.«

2. — Obseg dela naj ne bi bil manjši od 10 tiskanih strani revije *Meddobja* ali 5.000 besed.

3. — Tipkopis je treba poslati v dveh izvodih na naslov SKA — Natečaj razprav in esejev —, R. L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. Besedilo naj bo označeno s šifro, avtorjevo pravo ime in njegov naslov pa naj bosta zalepljena v kuverti, ki naj bo opremljena z isto šifro.

4. — Če bi avtor tako želel, bo njegovo ime ostalo v anonimnosti. Prav tako bo objavljena dela avtor mogel podpisati s šifro ali psevdonimom.

5. — Tipkopise je treba oddati ali odposlati (datum poštnega žiga) najkasneje do 30. junija 1986.

6. — Nagrade so sledeče:

1. nagrada: U\$S 700
2. nagrada: U\$S 400
3. nagrada: U\$S 300

Vsako od omenjenih nagrad more komisija razdeliti ali razglasiti kot nepodeljeno.

7. — SKA bo objavila nagrajena, za nenagrajena pa mora uredništvo *Meddobja* dobiti avtorjevo privolitve.

8. — Za podelitev nagrad se bo žirija, ki jo bo v kratkem imenoval odbor SKA, sestala v Buenos Airesu v septembru 1986.

Odločitev ocenjevalne komisije bo SKA razglasila v *Glasu SKA* in *Meddobju*.

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik

CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

ANDREJ KOBAL

SVETOVNI POPOTNIK PRIPOVEDUJE

(nadaljevanje)

Mesto Charleston, kjer sva prenočevala, je ostalo kot nekdanj — kraj cerkvâ in zgodovinskih muzejev. Tudi odurna zgradba trga za sužnje je ostala kot spomenik davne preteklosti. Po celodnevni hitri vožnji iz Charlestona sva bila z Danilom spet doma.

V dobi od 1964 do konca 1969, ko sem zapustil raziskovalno in svetovalno delovanje

za zvezno vlado v Washingtonu, sem se posvetil trem večjim nalogam. Podrobnosti bi ne mogel opisovati. Rezultat vsakega teh del je bil obširen rokopis, od katerega je dobršen del izšel v tisku.

Ta moja dela niso izšla za javnost, temveč izključno za uporabo vladnih organov, zlasti v oddelkih za javno varnost, narodno obrambo in za ministrstvo zunanjih zadev. Glede nekaterih objav mi je

bilo žal, da niso bile za splošno javnost. Takega zadoščenja nisem dobil; mednarodni odnošaji in sodobna politika prepogosto zahtevata tajnost.

Za raziskovalna dela in študije sta mi bili odrejeni dve sobi v najvišjem nadstropju v stolpu starega poštnega poslopja. Ta ogromna palača iz klesanega črnega granita je tedaj služila zveznemu uradu za raziskovanja, znanemu F.B.I., kateremu nisem bil podrejen, dasi sem se često družil z njega uradniki.

Dodeljeni sta mi bili dve tajnici: mlajša, katero je bilo treba učiti, in postarnejša, ki je vsaj po svojem prepričanju in zgovornosti verjela, da ve vse in ji zato ni treba nič dopovedovati. Pa sta bili obe marljivi delavki.

Dve raziskovalni nalogi sta se tikali sovjetske špijonaže v Ameriki in drugod po svetu. V moj urad so bili premeščeni predali dokumentov, poleg tega sto zabojev mikrofilmov na kolescih, vsak s tisoči posnetkov raznih dokumentov. Zaradi take zaloge tajnih spisov in dokazov sem moral imeti vse stalno pod ključem; dostopa nisem smel dovoliti niti zaupnim prijateljem in bivšim sodelavcem v sličnih problemih.

Dokumenti, poročila obveščevalcev iz različnih ameriških uradov in tajnih služb po svetu so bili v raznih jezikih. Moja naloga je bila preučevati jih, beležiti zanimive podatke, jih primerjati in delati zaključke.

Na ta način sem v svojih končnih spisih mogel razreševati taka vprašanja kot: kdo so med tako imenovanimi sovjetskimi diplomati špijoni? s kom se vežejo po obveščevalnih mrežah? kdo med zastopniki vzhodnoevropskih držav vodi špijone ali njih mreže v prilog Moskve? kdo so posamezniki ali skupine v Združenih državah in drugod po svetu, ki na videz niso pod kontrolo Moskve, pa so vedoma ali neprostoovoljno v njih

Roparji tudi v cerkvah

Že večkrat se je pripetilo, da so v zadnjem času roparji ali tatovi prežali tudi na vernike, ki so se v cerkvah udeležili sv. maše, da jih oropajo osebno ali da odnesejo nabirke. Pred nekaj tedni se je celo pripetilo, da je ropar ustrelil diakona v neki cerkvi v Milwaukee, ki mu je hotel preprečiti, da bi oropal vernike v cerkvi.

Škofije so že opozorile župnike, da naj bodo zelo previdni, da se jim kaj takšnega ne pripeti. Ne gre samo za denar, ki bi ga ropar odnesel, v nevarnosti so tudi človeška življenja, ker roparji n e pomišljajo koga ubiti, če se mu le malo zoperstavlja ali poskuša izmakniti. Takšne slučaje je najlažje preprečiti, če so pozorni vsi verniki, predvsem pa reditelji - "usher-ji", saj si običajno kdo od roparjev vedno ogleda položaj, predno stopi v akcijo. Na žalost, tudi v cerkvah nismo več varni, zato je previdnost na mestu.

službi?

Mogoče mi je bilo sestaviti precej obsežen imenik ne samo ruskih špijonov, nastavljenih po svetu, temveč celo vrsto čeških, poljskih in drugih vzhodnoevropskih agentov, poslušajočih v prid Moskve.

Manjši, a za ameriške vladne organe važnejši seznam s podatki je bil v imeniku Amerikancev, zajetih v špijonskih mrežah v prid sovetov. V dokumentih za ta seznam sem našel na ime pokojnega Louisa Adamiča.

Naloga te vrste o stari ruski in sovjetski špijonaži me je zaposlovala dobri dve leti. Končni spis raziskovanja so bili objavljeni samo za urade zvezne vlade.

Večje delo, tiskano v dolžini, je bilo bolj zgodovinskega značaja. Tudi s tem sem se ukvarjal dobri dve leti, zadnji pred upokojitvijo. To je bila študija o trockizmu, pravilneje rečeno o ciljih in uspehih Stalinove tajne službe, da ugonobi nasprotnika in njega politično gibanje po svetu.

Zanimiva je bila predvsem zato, ker se je celo desetletje ves Stalinov tajni aparat izven Rusije posvečal uničenju trockizma, v Sovjetski zvezi pa ga je uporabljal kot pretvezo za ubijanje in izganjanje v sibirsko suženjstvo milijonov nesrečnega prebivalstva.

Mnogo knjig je bilo napisanih o tej krvavi dobi pod Stalinom in nemalo sem jih prečital. Zato vem, da noben pisatelj ni imel dostopa do tako obsežnih virov, kot so bili moji: korespondenca in izvirni spisi Trockega, njegove družine in pomagačev, med katerimi so glavni bili obenem v Stalinovi službi; poročila voditeljev stranke Trockega iz raznih delov sveta, zbrana s sodelovanjem raznih policijskih ustanov; skrivna poročila iz Rusije ter javna in tajna obvestila o umorih pristašev Trockega.

Na razpolago za preučevanje sem imel mikrofilmske posnetke nad dvesto tisoč dokumentov v ruskem in drugih evropskih jezikih. Zato ne dvomim, da je moja študija, kot je šla v tisk in bila posebno nagrajena, bolj točna kot mnoga dela tiskana za javnost.

Le na kratko omenjam vsebino poglavij. Splošni pregled je tolmačil nesposobnost Trockega zavarovati sebe in pristaše ter gibanje sploh proti Stalinovi zaroti. Ta nesposobnost

se zdi kar neverjetna in nepojmljiva. Kot nekdanji komisar za vojno je znal razviti tajno morilsko službo v oporo revolucionarni armadi med vojsko proti carskim edinicam in za podjarmljenje ljudstva, ki se je komunizmu zoperstavljalo.

V izgnanstvu po letu 1929 mu je uspelo razviti gibanje po Evropi, da se je v vsaki državi izven Rusije stranka razcepila v nasprotujoče si dele in se je snoval in krepil tako imeovani trockizem. V tem je bil na videz ideološki spor s Stalinom, ki je usmerjal politiko za izpopolnjevanje revolucije doma, torej v eni sami državi — Rusiji.

V resnici ni bilo tako. Kominterneta (Komunistična internacionala) je vodila pod Stalinom isto propagando — za komunistizacijo sveta. Cilj zavratnega boja z umori pristašev Trockega je bil v bistvu v tem, da Stalin ostane na oblasti kot neomejen diktator po vzorcu davnih carskih samodržcev.

(Nadaljevanje prihodni torek)

PISMO

(Nadaljevanje s str. 7)

primerno podporo ustanovam, organizacijam, družbenim občilom in drugim dejavnikom kulturnega razvoja.

Zaščitni zakon naj prinaša zaščito in finančno podporo vsem kulturnim ustanovam slovenske narodnostne skupnosti, brez neopravičenih prednosti, zapostavljanj ali izključevanj, kakor pač določa sama ustava, saj je tudi za Slovence v Italiji značilen ideološki pluralizem.

Ob koncu želimo, da bi zaščitni zakon za slovensko manjšino, ki že stoletja živi na področju Furlanije - Julijske krajine, omogočil dejavno sodelovanje, prijateljsko in mirno sožitje vseh prebivalcev, in to v korist obeh narodov, ki živita na tem obmejnem prostoru, ob obojestranskem upoštevanju pravic in dolžnosti posameznikov in skupnosti.

Za slovenske duhovnike:
Msgr. Lojze Škerl, škofov vikar za Slovence tržaške škofije; msgr. Oskar Simčič, škofov vikar za Slovence goriške škofije; msgr. Marino Qualizza, župnik videmske stolnice.

IZREDNA PRILIKA!

Pri *Ameriški Domovini* je v teku nova kampanja za pridobivanje novih naročnikov. Kampanja bo trajala do 1. julija 1986.

Tisti, ki se bodo prvič naročili na *Ameriško Domovino* do 30. junija 1986, ali tisti, ki niso naročeni na list najmanj pet let, bodo naš list prejeli za izredno nizko naročnino — \$15 za eno leto za torkovo in petkovo številko, ali pa \$10 za izključno petkovo, ki ima obsežen angleški del.

ŠE BOLJ PRIVLAČNO! Vsak študent, ki obiskuje univerzo oziroma visokošolsko ustanovo, se lahko naroči prvič na *Ameriško Domovino* za eno leto za le — \$10, ako naroči torkovo in petkovo skupaj. Ako se zanima samo za petkovo številko, je prvoletna naročnina le — \$5. Isto velja tudi za vsakega, ki služi v ameriški vojski.

Poudarjamo, da je ta ugodnost omejena na tiste, ki se bodo prvič naročili na naš list, in za tiste, ki nanj niso bili naročeni najmanj 5 let.

Naročnino na *Ameriško Domovino* lahko po tej izredno nizki ceni podarite otroku, vnuku, drugemu sorodniku ali prijatelju v ZDA in Kanadi. Darilo je primerno ob priliki različnih praznikov, rojstnega dneva, družinske obletnice, graduacije iz šole, itd. Ako boste nam sporočili ustrezne podatke, bomo novemu naročniku poslali posebno pismo in mu povedali, kdo mu je podaril naročnino.

Ako bi želeli podariti naročnino komu, ki živi izven ZDA ali Kanade, bo naročnina višja, to izključno zaradi veliko višje poštnine.

Izpolnite in nam vrnite naročilnico spodaj že danes!

Naročilnico za Ameriško Domovino

- ☐ Naročam se na list
☐ Naročnino podarim
☐ Torkovo in petkovo — \$15
☐ Petkovo — \$10
☐ Za visokošolca ali vojaka, dnevno — \$10
☐ Za visokošolca ali vojaka, petkovo — \$5

za eno leto

Ime _____

Naslov _____

MOJE ime _____

MOJ naslov _____

____ Pošljite novemu naročniku pozdravno pismo.

Maple Heights Poultry and Catering

17330 Broadway

Maple Heights

Naznanjamo, da bomo odslej nudili kompletno postrežbo (catering service) za svatbe, bankete, obletnice in druge družabne prireditve. Za provorstvo postrežbo prevzamemo popolno odgovornost. Na razpolago vseh vrst perutnine. Se priporočamo:

ANDY HOCEVAR IN SINOVI

Tel: v trgovino MO 3-7733 — na domu MO 2-2912